

APSTIPRINĀTA

Ar Ludzas novada domes
28.11.2013.lēmums Nr.25., §28
„Par Ludzas Lielās Sinagogas attīstības stratēģijas
apstiprināšanu 2014.-2018.gadam”

**LUDZAS LIELĀS SINAGOGAS
ATTĪSTĪBAS STRATĒĢIJA
2014.-2018.GADAM**

Ludzā, 2013

Saturs

Ievads	3
Ludzas Lielās Sinagogas restaurācija.....	6
Ekspozīciju izveide	10
Rīcības plāns	12
Fotofiksācija.....	15

Ievads

Ludzas Lielā Sinagoga ir vecākā sinagoga Baltijas valstīs. Tā ir viena no ēkām, kas netika skarta Ludzas lielā ugunsgrēka laikā 1938. gadā, kad izdega viss pilsētas centrs.

1937. gadā Ludzā bija 3 sinagogas un 5 lūgšanu nami:

1. Bet Hamedroš – Hechadoš (Vienības iela 23), cēlis pilsētas iedzīvotājs Hiršs Rabinovičs 1860. gadā.

2. Lielā sinagoga (Vienības iela 34), celta rabīna V. Altšulera laikā ap 1800. gadu.

3. Bet Hamedroš – Hajašon (Vienības iela 36), celta rabīna V. Altšulera laikā ap 1790. gadu.

4. Lūgšanu nams Bet Medroš - Harav (Mazā Ezerkrasta 4), cēla pilsētas iedzīvotāji Avsejs Edelšteins un Leibs Kļučko no privātiem ziedojumiem 1877. gadā.

5. Lūgšanu nams Mirian Machasidim (Vienības iela 38), cēla pilsētas iedzīvotāji Zeliķs Hamušs ar privātiem ziedojumiem ap 1860. gadu.

6. Lūgšanu nams Bet Hamedroš de Gilevičs (Latgales iela 87), cēla pilsētas iedzīvotājs Ābrams Locovs ap 1865. gadu.

7. Lūgšanu nams Bet Hamedroš de Slobodka (Tālavijas iela 112), cēla iedzīvotājs Jankels Michels Zusers ar privātiem ziedojumiem ap 1875. gadu.

8. Lūgšanu nams Minian Ziske Levi (Latgales iela 2a), cēla pilsētas iedzīvotājs Ziske Levi 1813. gadā.

Ludzas Lielā Sinagogai ir izcila un unikāla kultūrvēsturiskā nozīme. Būve ir vairāk nekā 200 gadu veca, tā ir vienīgā uz šo brīdi saglabājusies Sinagoga Ludzā un Ludzas apkārtnē. Latvijas valsts vēstures arhīva izziņa apliecina, ka Sinagoga ir celta 1800.gadā kā koka ēka, tādējādi iegūstot Baltijas vecākās sinagogas vārdu. Lielā Ludzas sinagoga vairākkārt labota, lai saglabātu koka guļbūves konstrukcijas, ap 1880.gadiem fasādes apšūtas ar māla ķieģeļiem.

Ludzas Sinagoga atgādina 11. gadsimta radītās visvecākās sinagogas Eiropā un no 17-19.gs Austrumu Eiropas vairāk kā 700 sinagogām ir saglabājušās vien dažas, Lielā Ludzas sinagoga kā vecākā koka sinagoga ir unikāls ziemeļaustrumu Eiropas ebreju kultūras piemineklis. Sinagogas jumts no iekšpuses ir kupolveidīgs un apgleznots ar zvaigžņotām debesīm. Sinagoga ir divstāvu. Pēc nostāstiem II Pasaules kara laikā vācu karaspēks sinagogā bija izvietojis zirgu stalli, pēckara gados ēka tika pielāgota dzīvībai

saimnieciskajām vajadzībām (sporta zāle, noliktava u.c.) bija izņemta jeb pārbūvēta viena ēkas sienas daļa, pat šodien var to pamanīt, jo atšķiras ķieģeļu krāsa.

Ludzas Sinagogas ēka pārstāv tipu, kas raksturīgs konkrētam Latgales reģionam (Balvi, Riebiņi, Ludza) ar fasāžu risinājumā eksponētu funkcionālo iekārtojumu, ko norāda logu gabarīti un izvietojums.

Ēkas jumta segums saglabājies no 1930. gadiem, pirms tam bijis ēvelētu, spundētu jumta dēlīšu segums. Logu aplodas un lūgšanu telpas augšlogi saglabājušies no 19. gs. beigām, pārējās logu koka vērtnes izgatavotas 1990. gadu sākumā, saglabājot iepriekšējo logu ģeometriju.

Ēka izmantota kā dievnams līdz 80-to gadu beigām un saglabājusi autentisku telpu plānojumu (priekštelpa, galvenā lūgšanu telpa, uzejas kāpnes uz 2. stāvu un sieviešu lūgšanu telpa, palīgtelpa (domājams, svēto rakstu mācību telpa) un visus galvenos iekārtas priekšmetus vai to daļas, kas ir unikāli ebreju kultūras 18.-19.gs. kulta priekšmeti (*Bima* ar pulti, *AronKodeš* Toras glabāšanai, lasāmās pultis, galdi un soli *BeisMidraš*(mācību telpai), soli sieviešu telpai).

Uz doto brīdi Sinagoga netiek izmantota ne kā lūgšanu vieta, ne kā tūrisma objekts sava sliktā interjera un iekārtas stāvokļa dēļ. Sinagoga ir iekļauta tūrisma takā „Izziņu taka „Pa ebreju tautas pēdām Ludzā””, taču šī taka paredz sinagogas apskati no ārpuses.

Ludzas Lielā Sinagoga 2013.gada novembrī ir iekļauta valsts kultūras pieminekļu sarakstā kā unikāls koka arhitektūras piemineklis, pie tam Ludzas vecpilsētas pilstētbūvniecības pieminekļa .

Ludzas Lielās sinagogas attīstības stratēģija paredz, ka sinagoga tiks restaurēta un tajā tiks veidotas ekspozīcijas par ebreju tautas vēsturi.

Skats uz Ludzas Lielo sinagogu no 1.maija ielas puses

Stratēģijas sagatavošanā izmantoti arhitekta Pētera Blūma (SIA „Konvents”) sagatavotie materiāli – *Tehniskas izpētes slēdziens* un *Arhitektoniski mākslinieciskās izpētes slēdziens*, kā arī Milānas Bules maģistra darbs „Kādreiz bija: Ludzas ebreju kopienas vēstures skices (1920.-1941.)”, kā arī internetā pieejamā informācija, pašvaldības darbinieku uzņemtie fotoattēli, kas uzņemti 2013.gada vasarā.

Ludzas Lielās Sinagogas restaurācija

Kultūras mantojuma saglabāšana ir aktīvs, nākotnē nepārtraukts process, kas pakāpeniski ir jāuzsāk Ludzas Lielajā sinagogā.

Ludzas Lielās sinagogas ēka atrodas Ludzas vēsturiskajā centrā, un kā dāvinājums nodota Ludzas novada pašvaldībai no Ludzas ebreju biedrības.

Latvijas valsts vēstures arhīva izziņā Ludzas ebreju kopienai minēts, ka Ludzas Lielā sinagoga atradusies Vienības ielā 34 un piederējusi Ludzas mouzusticīgo draudzei. Norādīts, ka tā ir koka ēka, kas apšūta ar ķieģeļiem. Konstatēts, ka sinagogas sākotnējā ēka ir guļbūve, kas vēlāk, kad tai radušās tehniskas problēmas, apšūta ar ķieģeļiem.

Ludzas Lielajai sinagogai ir saglabājies oriģinālais veidols, fasāžu arhitektoniskā kompozīcija, koka pamatkonstrukcija, plānojums, interjers un iekārtas. Fakts, ka Ludzas sinagogas pamatā ir koka ēka, uzsver tās izcilo retuma pakāpi.

Ap 1800. gadu¹ tiek uzbūvēta koka sinagoga² (*schul-jid.*). Ēka ir guļbūve, sākotnējais plānojums un veidols nav noskaidrots. Spriežot pēc klasicisma arhitektūrai raksturīgās koka galvenās dzegas, sākotnējās ēkas plāna un vertikālie gabarīti saglabājušies līdz mūsdienām. Lai gan jumta konstrukcija veidota ļoti vieglās konstrukcijās, tās mansarda konstrukcijai tuvā forma ar lēcienveida slīpnes pārtraukumu drīzāk piederīga 18. gs. Lietuvas un Polijas tradīcijām, kā 19. gs. 2. pusei. Koka sinagogu tips ar vīriešu lūgšanu lieltelpu divu stāvu augstumā un atsevišķu sieviešu daļu 2. stāvā, augstu jumtu bijis raksturīgs periodam starp 1780. un 1840. gadiem Lietuvā³. Vēlākās sinagogas celtas ar jumtiem, bez mansarda iezīmēm, zemāki, taču tā pati telpiskā struktūra tikusi pielietota virknē koka sinagogu gan Lietuvā, gan Latgalē vēl 19. gs. 2. pusē.

Arī ēkas plāna struktūra (divtelpu, taisntūra plāna forma ar kāpnēm piebūvē) atbilst Lietuvas (arī Latgales reģiona) klasiskam tipam, kas raksturīgs laika posmam no 1780. līdz 1840. gadiem⁴. Tādā gadījumā var pieņemt, ka koka kupols (rokām ēvelēti dēļi, naglojums ar kalēja kaltām naglām) virs lūgšanu telpas attiecināms uz sākotnējo būvi. Tipoloģiski un estētiski sinagogu ēkas ar dēļu kupoliem lūgšanu zāles pārsegumos ir izteikti raksturīgas

¹ LVVA izziņa Nr. 5-JP-6716/1, 2008. gada 24. oktobrī par Ludzas Lielās sinagogas ēku.

² Sinagoga jidiš ebreju valodā tiek saukta par „shul”, tādējādi akcentējot tās jēgu un nozīmi ebreju draudzē.

³ Rupeikiene M. A Disapperaing Heritage: The Sybagogue Architecture of Lithuania. ISBN 9955-9650, 2008, lpp. 81.

⁴ Rupeikiene M. A Disapperaing Heritage: The Sybagogue Architecture of Lithuania. ISBN 9955-9650, 2008, lpp. 82.

Lietuvas baroka laikmetam⁵, kas LLS gadījumā liecina par labu izcelsmei 18. / 19. gs. mijā. Guļbūves konstrukcijas konstatētas arī 1. stāva starpsienās, kas varētu liecināt par labu tam, ka plānojuma struktūra ir sākotnēja, tomēr šis pieņēmums ir pārbaudāms.

Domājams, 19. gs. 3. cet. notiek ēkas apšūšana ar ķieģeļiem un daļēja (domājams, ka neliela) fasādes arhitektūras pārveidošana. Ķieģeļu apšuvums radies apstākļos, kad LLS bijušas nopietnas tehniskās problēmas ar pamatiem un guļbūves apakšējiem vaināgiem. Veicot ēkas sienu apsekojumu gan fasādēm, gan iekšsienām konstatēts, ka nekur guļbūve nav saglabājusies līdz pamatu atzīmei – visās sienās virs pamatiem ir pilna biezuma 11/2 ķieģeļa mūrējums, kas nekonekvētā augstumā tiek turpināts kā guļbūves ½ ķieģeļa apmūrējums. Secinājums – bojātās guļbūves daļas nav atjaunotas, bet aizvietotas ar mūra materiālu. DR stūrī apmūrējums aizsedz oriģinālo koka dzegu vairāk kā citviet, kas, acīmredzot, radies sakarā ar guļbūves sienas vertikālām deformācijām.

Koka galvenā dzega ar mutuliem tikusi saglabāta no „vecās ēkas”, tas konstruktīvo sakarību izpratnē nozīmē, ka tikušas saglabātas arī lūgšanu telpas pārseguma konsoļijas un, visticamākais, arī koka kupols ar dēļu apšuvumu. Domājams, ka plāna struktūra tiek saglabāta.

1937. gadā notikuši remonta darbi par Ls. 7000.00. Spriežot pēc 1930. gadu fotoattēla, kur ēkai (un vēl divām ebreju draudzes īpašumā esošām ēkām bij. Vienības ielā, tieši blakus), visticamākais, ir nesen uzlikts jauns skārda jumts. Pirms tam bijis šindeļu (ne skaidu, ne dēļīšu) jumts. Jumts saskatāms arī uz kāpņu piebūves apjoma.

Sinagogas atjaunošanas (restaurācijas un konservācijas) kultūrvēsturiskais mērķis ir nodrošināt sākotnējās koka sinagogas ēkas konstrukciju un elementu saglabāšanu kontekstā ar vērtīgāko vēlāku uzslāņojumu daļu.

„Ludzas Lielās sinagogas ēka pēc iespējas saglabājama un atjaunojama autentiski. Pilnībā rekonstruējamā ēkas daļa ir kāpņu piebūve, kur nomaināmas nesošās konstrukcijas, bet dēļu apdares pēc iespējas izmantojamas fasāžu un iekštelpu apdarei atkārtoti.

Ēkai ir jāveic pamatu konstrukcijas pastiprināšana un monolitizācija. Ir jāveic ārsienu jeb ķieģeļu sienas nostiprināšana vai nomaiņa uz koka apšuvumu (pēc saskaņošanas ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju). Ir jāveic logu, durvju restaurācija. Griestiem ir jāatsedz sākotnējā koka apdare, ir jāizbūvē koka grīda un jārestaurē tur, kur tas ir iespējams. Esošais sienu apmetums ir jāremontē.

⁵ t⁵ Rupeikiene M. A Disappearing Heritage: The Synagogue Architecture of Lithuania. ISBN 9955-9650, 2008, , lpp. 57. – 66.

Esošie interjera priekšmeti un mēbeles ir jārestaurē, trūkstošie priekšmeti ir jāveido pēc citu sinagogu skicēm.”

Atbilstoši iecerei, sinagogas ēka pēc atjaunošanas tiks izmantota Ludzas ebreju muzeja iekārtošanai, pēc iespējas saglabājot, izkopjot un akcentējot sinagogas kultūrvēsturisko vērtību un autentiskumu.

Konceptuāli:

- 1) ēka pēc iespējas saglabājama un atjaunojama autentiski, pēc iespējas izvairoties no subjektīvas estetizācijas pēc individuāliem autoru kritērijiem;
- 2) vienīgā pilnībā rekonstruējamā ēkas daļa ir kāpņu piebūve, kur nomaināmas nesošās konstrukcijas, bet dēļu apdares pēc iespējas izmantojamas fasāžu un iekštelpu apdarei atkārtoti.
- 3) Ņemot vērā ēkas norobežojošo konstrukciju nelielo biezumu, nav ieteicama tās funkcionāla paredzēšana aktīvai publisko pasākumu lietošanai ziemas apstākļos, kas prasītu pārāk lielus norobežojošo virsmu un aiļu aizpildījumu autentiskuma pārveidojumus;
- 4) Esošās tualetes vietā iekārtojama jauna, siltumizolēta, apsildāma WC telpa - kontainers ar autonomu mikroklīmatu aukstajam gadalaikam

Konstruktīvi:

- 1) ēkas saglabāšanas garantēšanai tiek veikta apkārtējās teritorijas reljefa korekcija virsūdeņi novadīšanai, lietusūdeņu novadīšanas pazemes komunikāciju izbūve, citu ārējo komunikāciju pieslēgumu izbūve;
- 2) ēkai tiek veikta pamatu konstrukcijas pastiprināšana un monolitizācija;
- 3) ēkas ārsienām tiek veikta koka daļu sanācija, bojāto koka daļu nomaiņa, ķieģeļu daļu monolitizācija vai autentiska nomaiņa, iespēju robežās – nominālas siltumizolācijas ierīkošana;
- 4) ēkas iekšsienām tiek veikta pamatu izbūve un bojāto koka daļu nomaiņa, konstrukciju kritisko deformāciju nepieciešamā mazināšana;
- 5) jumta konstrukcijas deformāciju mazināšana tehniski nepieciešamajā apjomā;
- 6) vēlama esošā jumta seguma saglabāšana, tās iespējamība precizējama darba procesā;
- 7) jaunas 1. stāva grīdas pamatnes un grīdas izbūve;
- 8) kāpņu telpas piebūves rekonstrukcija un restaurācija, ierīkojot jaunus pamatus.

Interjers un dizains:

- 1) lieltelpas griestu apdare – pēc saskaņošanas ar draudzi – aplikatīvās papīra apdares demontāža un sākotnējās griestu koka apdares atsegšana. Identiskas sākotnējai apdarei koka apdares kvalitātes atjaunošana zudumu un bojājumu vietās. Šādas izmaiņas sinagogā no rabīna viedokļa ir pieļaujamas.
- 2) jaunas koka dēļu grīdas izbūve 1. stāva telpās, 2. stāva autentisko dēļu grīdu sakopšana un konservācija;
- 3) esošā apmetuma remonts, zudumu atjaunošana un restaurācija;
- 4) daļēja apmetuma atslāņošana uz sienām, oriģinālās guļbūves sienu atsegšana, konservācija un eksponēšana, integrācija interjerā, tonāla harmonizācija;
- 5) esošo iekārtas priekšmetu un mēbeļu restaurācija, trūkstošo priekšmetu un piederumu komplektēšana;;
- 6) jaunu lūgšanu zāles apakšlogu (sīkrūšu: ailē 2 vērtnes ar 2x 8 rūtīm katrā vai 1 vērtne ar 16 rūtīm vai 1 vērtne ar 12 rūtīm – risinājumu precizēt projektā) ārējo vērtņu izgatavošana, atbilstoši autentisko augšlogu vērtņu ar neogotisko dalījumu dalījuma ģeometrijai. Jaunu logu daļu izgatavošana vēlams, jo 20.gs. 90-tos gados izgatavotie ir daudz robustāki kā autentiskās augšlogu vērtnes ar smalko spraišļojumu.
- 7) jaunu stiklotu vērtņu izgatavošana 1. stāva starpsienas ailēm;
- 8) esošo tualešu rekonstrukcija, pēc iespējas saglabājot autentisko koka apdari un materialitātes raupjumu;
- 9) esošo skursteņu maksimāla saglabāšana jeb neiespējamības gadījumā autentiska pārmūrēšana (skursteņu daļas virs jumta atjaunojamas kā esošo kopijas, iekštelpas daļā virsmas apmetamas).

Ekspozīciju izveide

Ludzas Lielā sinagoga tiks nodota muzeja pārziņā un tā būs muzeja struktūrvienība. Sinagogas ekspozīcijas tiks veidotas, ņemot vērā sinagogas statusu un vēsturi, kā arī Ludzas pilsētas vēsturi un iedzīvotāju dzīvesstāstus. Tajā tiks iekārtota Ludzas ebreju vēstures audiovizuālā ekspozīcija, Ludzas geto ekspozīcija, ebreju dzīves un ticības ekspozīcija, fotogrāfa Vulfa Franka un kinodokumentālista Herca Franka darbu multimedāla ekspozīcija.

Ebreju dzīves un ticības ekspozīcija

Šī ekspozīcija tiks izveidota Ludzas Lielās izvietota Sinagogas centrālajā daļā, restaurētajā galvenajā telpā ar zvaigžņoto griestu kupolu un autentiskā vēsturiskā interjera demonstrējumu ar atbilstoši restaurētām detaļām, tai skaitā ebreju sinagogas lūgšanu telpas autentiskajām mēbelēm un citiem sinagogas priekšmetiem, kas saglabājušās no 19.gs., Ekspozīcija sevī iekļauj informāciju par pasaulē slaveniem Ludzas ebreju garīdzniekiem, par garīgo dzīvi ebreju kopienā, par Ludzas nozīmi visas Latvijas ebreju kopienas dzīvē, ebreju reliģiskās zinātnes attīstībā. Ludza tika dēvēta par „Latvijas Jeruzalemi”, jo bija visas Latvijas ebreju reliģiskās izglītības centrs, savā ziņā ebreju augstskola. Te tika mācīti ebreju vīrieši par rabīniem, skoloti Toras un citu reliģisku dokumentu apguvē un pētīšanā. Tā bija arī galvenā lūgšanu vieta no 7 Ludzā esošajām sinagogām, kur notika dziedājumi, Toras lasījumi, reliģiskie rīti un kur drīkstēja lūgties arī sievietes atsevišķā tam paredzētā telpā.

Ludzas ebreju vēstures audiovizuālā ekspozīcija

Šī ekspozīcija sevī iekļaus Ludzas pilsētas un tuvāko apdzīvoto vietu ebreju vēstures liecības- ebreju dzimtu dzīvesstāstus un liecības, atsevišķu cilvēku likteņu atspoguļojumus, mājām un ģimenēm, sadzīvi, nodarbošanos, biznesu, kultūras dzīvi, izglītību. Ekspozīcijā tiks iekļauta informācija par spilgtām personībām ludzāniešiem, kas atstājušas nozīmīgas pēdas ne vien pilsētas un reģiona dzīvē un kultūrā, bet nesuši savas dzimtās pilsētas vārdu un slavu tālu pasaulē. Abas iepriekšminētās ekspozīcijas plānots izvietot galvenajā LLS lūgšanu telpā, saglabājot autentisko sinagogai raksturīgo interjeru, kas sniegs apmeklētājiem priekšstatu par ebreju sinagogu kā lūgšanu vietu, kas tiek izmantota arī šai funkcijai. Paredzētas arī dažādas īslaicīgas izstādes no citu muzeju un zinātnisku iestāžu krājumiem par ebreju dzīvi, vēsturi un reliģiju.

Fotogrāfa Vulfa Franka un kinodokumentālista Herca Franka darbu multimedāla ekspozīcija

Šī ekspozīcija tiek veidota iekļaujot slavenākā Ludzas fotogrāfa, radošā meistara Vulfa Franka un viņa dēla, pasauleslavenā kinodokumentālista Herca Franka dzīves, ģimenes, radošā darba retrospekcija. Te savāktas ne vien liecības par personību veidošanos, ģimeni, draugiem, mācībām, nodarbošanos, tā laika Ludzas sabiedrību un dzīvi, politiskiem un kultūrvēsturieskiem aspektiem, bet arī ieskats viņu radošajā darbā. Vulfa Franka darbu foto reprodukcijas, plakāti, mēģinājumi izveidot filmu. Savukārt Herca Franka darbus vislabāk ir skatīties kartam pašam, iegūstot spilgtu emocionālu iespaidu no dziļi filozofiskās režisora pieejas dokumentālajam kino un reālās dzīves atspoguļojumam uz ekrāna. Hercs Franks ir bijis izcils meistars, kas pratis uzrunāt skatītāju vistiešāk, atrodot atbilstošus izteiksmes līdzekļus, mācījis Latvijas un citu valstu jaunos kinodokumentālistus, ieguvis neskaitāmas starptautiskas atzinības. Tādēļ paredzēts ne vien dot iespēju ekspozīcijas apmeklētājiem pašiem redzēt Herca Franka īsfilmas, dokumentālā kino un reportāžu epizodes, fotogrāfijas, bet arī piedāvāt iespēju mazajiem apmeklētājiem pašiem mācīties spert pirmos soļus kino un animācijas veidošanā te organizētajās meistardarbnīcās. Paredzēti arī fotoskola, kinoskola un radošie profesionālu semināri, klātesot atmiņām par izcilajiem priekštečiem un izmatojot mūsdienu multimedālas tehnoloģijas un aprīkojumu. Ekspozīciju paredzēts izvietot 2.stāva sieviešu lūgšanu telpā.

Ludzas geto ekspozīcija

Ekspozīcija tiks veidota kādreizējā sinagogas bibliotēkās telpā, vistuvāk ieejas durvīm. Tā emocionāli sasauksies ar ārpusē blakus sinagai esošo piemiņas memoriālu noslepkavotajiem ebrejiem. Ludzas Lielā sinagoga atradās II Pasaules kara laikā šajā Ludzas kvartālā izvietotajā Geto. Tādēļ tā bija vieta, kur pirms savas nāves ebreji pēdējo reizi lūdza Dievu, guva mierinājumu un atvadījās no dzīves un palicējiem. Šeit glabāsies liecības par tā laika baigajiem notikumiem, par bojāgājušo ģimenēm, likteņiem. Viena no būtiskākajām ekspozīcijas sastāvdaļām būs ne vien informācija par holokaustu Ludzā un Latgalē, bet arī ludzāniešu bojāgājušo vārdi. Atmiņas liecina, ka Ludzas geto tika turētu ne vien pilsētas iedzīvotāju, bet arī ebreji no Lietuvas un Ludzas čigāni. Emocionālo iespaidu pastiprinās skaņas un vizuālie efekti. Liecības, ieraksti, priekšmeti.

Rīcības plāns

Rīcības plāns Ludzas Lielās Sinagogas restaurācijai un saglabāšanai ir izstrādāts piecu gadu periodam.

Ludzas Lielās sinagogas attīstības stratēģijas īstenošana sākusies 2013.gadā, kad ēkai tika veikts:

- 1) Tehniskā izpēte, SIA „Konvents”;
- 2) Arhitektoniski mākslinieciskā izpēte, SIA „Konvents”;
- 3) Topogrāfija, SIA „Kvintesence”;
- 4) Ģeodēziskā izpēte, SIA „Termo-eko”.

Rīcības plāns 2014.-2018.gadam

Gads	Aktivitāte	Atbildīgā iestāde
2014.	Sinagogas restaurācija. Restaurācijas centra izveide, projekta restaurācijas darbnīcas Sinagogas interjera detaļu izpēte, mēbeļu restaurācija. Liecību un lietu vākšana ekspozīciju izveidošanai: intervijas, videoreportāžas, pētījumu utt.	Ludzas novada pašvaldība Ludzas amatnieku centrs Ludzas ebreju kopiena Ludzas Novadpētniecības muzejs Ludzas pilsētas galvenā bibliotēka
2015.	Sinagogas restaurācija. Restaurācijas centra darbība Mēbeļu restaurācija. Ekspozīcijas materiālu vākšana.	Ludzas novada pašvaldība Ludzas amatnieku centrs Ludzas novada pašvaldība Ludzas ebreju kopiena Ludzas Novadpētniecības muzejs Ludzas pilsētas galvenā bibliotēka
2016.	Sinagogas interjera un mēbeļu restaurācija. Liecību un lietu vākšana ekspozīciju izveidošanai: intervijas, videoreportāžas, pētījumu utt. Muzeja ekspozīciju materiāla apkopojums, izvērtēšana, atlase eksponēšanai un atbilstošu eksponēšanas tehnoloģiju izvēlē. Ludzas ebreju vēstures audiovizuālā ekspozīcijas izveide Apkārtnes labiekārtošana	Ludzas novada pašvaldība Ludzas novada pašvaldība Ludzas ebreju kopiena Ludzas Novadpētniecības muzejs Ludzas pilsētas galvenā bibliotēka Ludzas skolu novadpētnieki Ludzas novada pašvaldība
2016.	Ludzas sinagogas kā lūgšanas vietas iekārtojums. Projekta prezentācijas pasākums, ar goda viesu uzaicināšanu. Ludzas ebreju kopienas dzīves un ticības ekspozīcijas izveide Fotogrāfa Vulfa Franka un kinodokumentālista Herca Franka darbu arhīva izveide un multimedijas ekspozīcijas izveide, semināru/diskusiju telpas aprīkojums. Bērniem un jauniešiem domāto animācijas programmu izveide, nepieciešamā aprīkojuma iegāde. Brīvdabas kinozāles izveide	Ludzas novada pašvaldība Ludzas novadpētniecības muzejs Ludzas ebreju kopiena Ludzas novadpētniecības muzejs Ludzas novada pašvaldība Ludzas novada Tūrisma informācijas centrs J.Soikana vārdā nosauktā Ludzas mākslas skola
	Ludzas geto ekspozīcijas izveide. Tās aprīkojums ar multimediju efektiem	Ludzas novadpētniecības muzejs
	Muzejpedagogisko programmu izstrāde un aprobēšana, reklāmas materiālu izdošana	Ludzas novadpētniecības muzejs
2017.	Ekspozīciju pilnveidošana, uzturēšana un getto memoriāla atjaunošana.	Ludzas novadpētniecības muzejs

	Dažādu vecumu auditorijām izglītojošo un piemiņas pasākumu rīkošana	Ludzas novada pašvaldība Ludzas novada Tūrisma informācijas centrs Ludzas izglītības iestādes
	Ebreju kapu sakopšana, ebreju likteņu maršruta izveidošana un prezentācija	Ludzas novada pašvaldība, Ludzas novadpētniecības muzejs Ludzas novada Tūrisma informācijas centrs
2018.	Ekspozīciju pilnveidošana un uzturēšana	Ludzas novadpētniecības muzejs Ludzas novada pašvaldība Ludzas novada Tūrisma informācijas centrs

Projektu realizācijas, kā arī Ludzas Lielās sinagogas ārējās un iekšējās restaurācijas darbu norises laikā, visa informācija par procesu tiek ievietota Ludzas novada pašvaldības mājas lapā, jo restaurācijas darbu laikā apmeklētāji telpās netiks ielaisti. Plašās publikas informāšanai par darbu norises etapiem pilsētas svētku laikā tiks organizēta informatīvā ekskursija. Projektu publicitāte tiks nodrošināta izmantojot laikrakstus „Ludzas Zeme”, „Vietēja Latgales Avīze”, Latgales reģionālā televīzija, Eiropas Direct informācijas centra Austrumlatgalē Zuņu lapa, populārāko internet portālu vietnes, sociālie tīkli.

Paralēli restaurācijas darbam, notiek ekspozīciju materiālu, liecību vākšana, arhīva veidošana un prezentācijas, tiks atspoguļota Ludzas novadpētniecības muzeja mājas lapā, sadaļā „Ludzas Lielā sinagoga” un drukas un cita veida vizuālajos materiālos.

Fotofiksācija

1.stāva lūgšanu telpa

1.stāva lūgšanu telpa

Skats uz 2.stāva telpu

Griestu apšuvums

Skata uz 1.stāvu no augšas

2.stāvs